

Поповиченко А. С.,
аспірант
Науковий керівник: Яловега Л. В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ ІНТЕГРАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Сучасні трансформації аграрного сектору України, зумовлені глобальними викликами, структурними деформаціями та потребами в підвищенні економічної стійкості, актуалізують необхідність застосування інтеграційних підходів як стратегічного вектору розвитку підприємств. Інтеграція в агропромисловому комплексі набуває форм багатовимірної взаємодії між суб'єктами господарювання, що ґрунтується на консолідації виробничого, фінансового, інтелектуального та управлінського потенціалу з метою посилення конкурентоспроможності, підвищення ефективності функціонування й формування адаптивної моделі розвитку в умовах нестабільного економічного середовища.

З огляду на зростання комплексності аграрного виробництва, інтеграційні процеси дедалі частіше розглядаються як інструмент формування стійких партнерських мереж, що об'єднують технологічно взаємопов'язані ланки агровиробничого ланцюга. В умовах інституційної невизначеності вертикальна інтеграція дозволяє підприємствам формувати контроль над усім циклом створення доданої вартості – від первинного виробництва до кінцевого споживача, що відкриває можливості для контролю якості, оптимізації витрат та підвищення прибутковості. Горизонтальні інтеграційні структури сприяють посиленню кооперації між однорівневими виробниками, розширенню доступу до спільних ресурсів, модернізації матеріально-технічної бази та підвищенню ринкової сили [1]. Паралельно з цим розвиваються й гетерогенні (конгломератні) моделі інтеграції, що передбачають утворення мультисекторальних аграрно-промислових груп, здатних диверсифікувати джерела доходів і зміцнювати фінансову автономію.

Узгоджене функціонування таких об'єднань вимагає впровадження єдиної управлінської логіки, інтегрованих інформаційних систем, уніфікованих стандартів фінансової звітності, а також ефективної комунікації між усіма рівнями управління. При цьому важливим чинником успіху стає не лише економічна доцільність, але й соціальна згуртованість – здатність партнерів інтеграційного об'єднання взаємодіяти на засадах довіри, взаємної вигоди та спільного бачення розвитку.

Варто відзначити, що інтеграція у сільському господарстві вимагає тонкої балансування між централізацією управлінських функцій і збереженням автономії окремих виробничих одиниць. Серед потенційних загроз – надмірна концентрація ринкової влади, ризики монополізації, домінування корпоративного інтересу над локальними ініціативами, що особливо критично в умовах домінування середніх і малих форм господарювання у структурі вітчизняного АПК. Крім того, інтеграційні проекти можуть супроводжуватись складнощами юридичного характеру, конфліктами управлінських культур, нерівномірністю розподілу вигід, а також зростанням транзакційних витрат на координацію діяльності. Попри наявні виклики, стратегічно спроектована інтеграція в аграрному секторі здатна забезпечити низку суттєвих переваг, серед яких: зростання інвестиційної привабливості, розширення доступу до фінансових інструментів, активізація інноваційного розвитку, а також підвищення прозорості обліково-контрольних процедур. У цьому контексті особливо важливим є формування ефективного механізму бухгалтерського супроводу інтеграційних процесів, який включає адаптацію облікової політики до нових організаційно-правових форм, розробку системи внутрішньогосподарського контролю за міжструктурними трансакціями, а також впровадження інструментів податкового планування на основі трансфертного ціноутворення, бюджетування та обґрунтованого розподілу прибутку.

Науково-методичне осмислення інтеграції як інституціонального процесу повинне спиратися на системний підхід, який враховує багаторівневу взаємодію економічних агентів, логістику виробничо-збутових потоків, екологічні обмеження та соціальну відповідальність бізнесу. Таким чином, подальші дослідження у цьому напрямі мають бути орієнтовані не лише на розробку ефективних організаційно-економічних механізмів інтеграції, а й на гармонізацію її результатів із принципами сталого розвитку, що передбачає економічну ефективність, соціальну інклюзивність і екологічну рівновагу як інтегральні цілі аграрної модернізації.

Таким чином, інтеграція підприємств в аграрному секторі є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності, ефективного використання ресурсів та забезпечення стійкості до зовнішніх викликів. Різні форми інтеграції – вертикальна, горизонтальна та конгломератна – сприяють досягненню синергійного ефекту, оптимізації виробничих процесів і зростанню результативності діяльності підприємств [2]. Разом із тим, реалізація інтеграційних стратегій потребує врахування правових, управлінських і культурних аспектів, а також розробки адаптивних моделей обліку та контролю, які відповідають новим організаційно-економічним умовам. У підсумку, інтеграція в аграрному секторі має стати

не лише інструментом економічної оптимізації, а й основою для формування інноваційно орієнтованої, соціально відповідальної та сталорозвиненої моделі ведення аграрного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Поповичеко А.С. Механізм реструктуризації в системі інтеграційних відносин підприємств аграрного сектору. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : зб. матер. VII Всеукр. наук.-практ. конф. м. Полтава, 28- 29 березня 2024 р. Полтава, 2024. С.723-724.

2. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Створення і функціонування обслуговуючих кооперативів у молочній галузі: облік та нормативно-правове забезпечення. *Інноваційна економіка*. 2017. № 1–2. С. 160-169.

Христенко З. М.,

здобувач вищої освіти

Штефан В. В.,

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **Яловега Л. В.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

ЗВІТ CASH FLOW: АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

Звіт про рух грошових коштів (далі – звіт Cash Flow) є одним із ключових інструментів управлінського аналізу фінансових результатів підприємства, що забезпечує комплексне розуміння динаміки фінансових ресурсів у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Управління грошовими потоками являє собою сукупність правил і принципів, спрямованих на ефективне формування, розподіл і використання грошових коштів, що становить основу стабільного розвитку підприємства та забезпечує його фінансову стійкість.

З-поміж основних завдань управління грошовими потоками виокремлюють забезпечення балансу між надходженнями та виплатами, що досягається за допомогою системи касового планування, контролю, резервування та чіткого розмежування коштів підприємства й власника. Адекватний рівень грошових коштів на рахунках гарантує своєчасність розрахунків із кредиторами, безперервність виробничих процесів і